

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน และการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์*

DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT BY THE FOUR NOBLE TRUTHS METHOD ON
BUDDHIST SUBJECT AFFECTING LEARNING ACHIEVEMENT AND PROBLEM SOLVING
THINKING OF MATTHAYOMSUEKSA THREE STUDENTS, PHRAPARIYATTIDHAMMA
SCHOOL GENERAL EDUCATION DIVISION, MUEANG SURIN DISTRICT

พระมหาอภิชาติ อภิญญาโชโต, พระครูสาธุกิจโกศล และ พระครูวิริยปัญญาวีวัฒน์

Phramaha Apichat Apinyachato, Phrakhru Sathukit Kosol and Phrakhru Wiriyananyapiwat

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Student and Lecturer of Master of Education in Teaching Social Studies,

Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: apinet1996@gmail.com, SathukitKosol1122@gmail.com, Wiriyananyapiwat2561@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ 3) เพื่อเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสหกิจวัดศาลาลอยสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด 25 รูป ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสหกิจวัดศาลาลอยสุรินทร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) = 0.42 มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นระบุปัญหา

* Received April 9, 2024; Revised June 25, 2024; Accepted August 15, 2024

หรือทุกข์ 2) ค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือสมุทัย 3) ค้นหาวิธีแก้ปัญห หรือนิโรธ 4) ขั้นตอนวิเคราะห์และสรุปผล หรือมรรค

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสถิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสถิต วัดศาลาลอยสุรินทร์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 วงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนผลการคิดแก้ปัญหา ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 3 รูป และไม่ผ่านตามเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 22 รูป และวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนผลการคิดแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกรูป และระดับการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 18.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) = 0.93

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4, รายวิชาพระพุทธศาสนา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การคิดแก้ปัญหา

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop a learning management plan according to the of the four noble truths method in buddhism subjects of Mathayomsuksa three students, Phrapariyattidhamma school general education division, Mueang Surin district, 2) to compare the pretest and posttest academic achievement with the method of learning management according by the four noble truths in buddhism subjects of Mathayomsuksa three students, Phrapariyattidhamma school general education division, Mueang Surin district, 3) to compare problem-solving of Mathayomsuksa three students, Phrapariyattidhamma school general education division, Mueang Surin district with learning management according by the Four Noble Truths. The sample group consisted of 25 students in Mathayomsuksa three of Balisathitwatsalaloysurin school chosen by simple random method, The research instruments were 1) learning management plans by the four noble truths method, 2) achievement test, and 3) problem-solving thinking test. The statistics used in the research were mean, standard deviation, percentage, and testing the research hypothesis by using a Dependent t-test.

The results of the research showed that

1. The learning management according efficiency by the four noble truths of Mathayomsuksa three students at Balisathitwatsalaloysurin school, The suitability was at the

highest level, had average ($\bar{X}$) as = 4.48, standard deviation (S.D.) = 0.42. Four procedures of learning management were 1) Problem identification or suffering (Dukkha), 2) Cause of problem or cause of suffering (Samudaya), 3) Cessation of the problem or cessation of suffering (Nirodha), and 4) Analysis and summary of problems or path leading to the cessation of suffering (Magga).

2. The posttest achievement after the learning management according efficiency by the four noble truths of Mathayomsuksa three students at Balisathitwatsalaloysurin school, Mueang Surin district higher than pretest achievement, was found statistically significant at .05.

3. The problem-solving thinking by the four noble truths of Mathayomsuksa three students at Balisathitwatsalaloysurin school, Mueang Surin district, After the learning management according by the four noble truths compared with the criteria at 80%, on circuit 1, 3 students had the scores of problem-solving thinking passed the criteria at 80%, and 22 students failed, on circuit 2, all of the students had the scores of problem-solving thinking passed the criteria of 80%, and the level of problem-solving thinking was at a very good level, had average ($\bar{X}$) as = 18.68, standard deviation (S.D.) = 0.93.

Keywords; Learning Management by the four noble truths, buddhism subjects, Learning achievement, and Problem solving thinking.

บทนำ

การศึกษาของประเทศไทยเริ่มต้นมาจากวัฒนธรรมของคนไทยที่ได้รับการสั่งสอนมาตั้งแต่โบราณ ให้เคารพเชื่อฟังครูบาอาจารย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีวินัยไว้ครั้น ดังนั้นครูสมัยก่อนจะดุ ผู้เรียนจะเชื่อฟังมาก ผู้เรียนจะกลัว ไม่กล้าถาม ไม่กล้าตอบ ทำให้ปลูกฝังมาจนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังเป็นระบบที่ฟังจากครูอย่างเดียว ไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ไม่เป็น การศึกษาไทยเป็นระบบป้อนเข้าอย่างเดียว ไม่มีการแลกเปลี่ยนกัน หรือมีก็น้อยมาก มีการสนใจใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองน้อย ทำให้เด็กคิดไม่เป็น วิเคราะห์ไม่เป็น ยังมีการเน้นย้ำด้วยการสอบโดยอาศัยความจำเป็นหลักผู้เรียนก็จะท่องจำอย่างเดียว ที่ซ้ำร้ายกว่านั้น สังคมปลูกฝังให้ผู้เรียนต้องเป็นคนเก่ง ซึ่งผู้เรียนจะแข่งกันโดยไม่คิดถึงเรื่องอื่น ๆ เมื่อผิดหวังรุนแรงก็ไม่สามารถแก้ปัญหาตนเองได้ เหล่านี้เป็นต้น

สำหรับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ วัฒนธรรมการสอนวิชาพระพุทธศาสนา นิยมสอนในรูปแบบมุขปาฐะ หรือว่าแบบท่องจำปากต่อปาก มาตั้งแต่สมัยอดีต แต่ทว่าในปัจจุบันกำลังก้าวสู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้การสอนแบบท่องจำจึงไม่ได้เป็นการฝึกคิดที่จะนำไปสู่ทักษะใน

ศตวรรษที่ 21 การสอนวิชาพระพุทธศาสนาท่ามกลางโลก ปัจจุบัน ตั้งอยู่ในฐานะความเชื่อมากกว่าที่จะเป็นความรู้ด้านวิชาการศึกษา ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะการคิดแก้ปัญหา ในด้านการคาดการณ์การหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ การคิดแก้ปัญหาและการสอนการคิดแก้ปัญหา มีความสำคัญอย่างมากในการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามการสอนการคิดแก้ปัญหายังไม่เป็นที่เข้าใจกันกระจ่างแจ้ง ครูจำนวนมากไม่รู้ว่าสอนให้ผู้เรียนคิดอย่างไร อีกทั้ง ยังไม่เข้าใจว่าการสอน การคิดแก้ปัญหา คืออะไร เนื่องจากลักษณะของการสอนคิดแก้ปัญหานั้น มิได้มีเนื้อหาที่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด จึงควรทำความเข้าใจกับการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้คิด จึงจะสามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้ เพราะฉะนั้นการสอนเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่สำคัญ โรงเรียนจึงควรเร่งพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

สำหรับในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าจะการใช้การแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอนดังปรากฏในหลักของอริยสัจ 4 ประการ เป็นวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งดำเนินการแก้ปัญหาตามเหตุผล ตามเหตุปัจจัย เป็นสังฆธรรมความจริงที่เกี่ยวกับชีวิตของคนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด อยู่ในเพศหรือภาวะใดจะต้องประสบด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น เพื่อยืนยันถึงหลักอริยสัจว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหาทุกอย่างโดยเฉพาะในการแก้ปัญหาชีวิตในสังคมโดยทั่วไป จึงขอเสนอแนะนำหลักอริยสัจ 4 มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ทุกข์ ขั้นตัวปัญหา ขั้นที่ 2 สมุทัย ขั้นสาเหตุของปัญหา
ขั้นที่ 3 นิโรธ ขั้นดับปัญหา ขั้นที่ 4 มรรค ขั้นลงมือแก้ปัญหา

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำหลักอริยสัจ 4 อันเป็นธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อใช้ในการคิดแก้ปัญหา การเรียน ในรายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฝึกให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้ สามารถลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง จึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และมีองค์ความรู้ที่เหมาะสม จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแก้ปัญหาดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์
- 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์

3. เพื่อเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1.แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสม อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการคิดแก้ปัญหา จากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา สูงขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งได้วางแผน การดำเนินการวิจัยมีกลุ่มทดลอง โดยการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน (One Group Pretest–Posttest Design) และแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวทางของ เคมีส และแมคทาการ์ด (PAOR)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดแก้ปัญหา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แผนรวม 10 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นแบบทดสอบ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน

3. แบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยแบ่งประเด็นคำถามในแต่ละสถานการณ์ออกเป็น 5 สถานการณ์ กำหนดการ ให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561)

1.2 ศึกษาวิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา สารการเรียนรู้ แกนกลางการศึกษา โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างเวลาเรียนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้

1.4 สร้างตารางวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 จำนวน 4 แผน 10 ชั่วโมง

1.5 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 จำนวน 5 แผน ที่ผ่านการแนะนำจาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้านความเหมาะสม

1.6 นำไปทดลอง (Try out) กับนักเรียนนอกกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังศึกษา อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโนนภาสวิมลศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 รูป

1.7 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังเรียนอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบาลีสถิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ จำนวน 25 รูป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนบาลีสถิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561)

2.3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ในรายวิชา พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส23206 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา ประเภทปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เพื่อคัดเลือกแล้วนำไปใช้จริง จำนวน 30 ข้อ

2.5 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาคัดขั้ความสอดคล้อง (IOC) พร้อมทั้งแก้ไขตามคำแนะนำ

2.6 นำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนนอกกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.7 นำแบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหา ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังเรียนอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบาลีสถิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ จำนวน 25 รูป

3. แบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหา

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดแก้ปัญหา ในกลยุทธ์การสอน คิดแก้ปัญหา ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหา

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหาประกอบด้วยสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง กับปัญหา จำนวน 1 ชุด 5 สถานการณ์ ตามขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา

3.3 เสนอแบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหา ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พร้อมทั้งแก้ไขตามคำแนะนำ

3.4 นำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนนอกกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.5 นำแบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหา ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังเรียนอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ จำนวน 25 รูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้จะใช้วิธีวิเคราะห์แบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์

1. ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 จำนวน 5 แผน วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจากการนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้จริง แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพื่อหาค่า t-test หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 เสร็จสิ้นลง

3. วิเคราะห์ระดับการคิดแก้ปัญหา หลังการทดสอบสิ้นสุดลงทั้ง 2 วงจรปฏิบัติการ โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 80 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาจาก คะแนนร้อยละของช่วงระดับคะแนน 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์

ที่	แผนการจัดการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับความ เหมาะสม
1	พระรัตนตรัยและสังฆคุณ 9	4.55	0.43	มากที่สุด
2	อริยสัจ 4	4.65	0.44	มากที่สุด
3	พุทธศาสนสุภาษิต	4.68	0.28	มากที่สุด
4	พระไตรปิฎก	4.62	0.40	มากที่สุด
5	มงคลชีวิต 38 ประการ	4.42	0.55	มาก
รวม		4.58	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.42 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ค่าความต่างเฉลี่ย	ค่าสถิติทดสอบ t-test	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ *
ก่อนเรียน	25	30	14.72	2.558	10.880	27.993	.000
หลังเรียน	25	30	25.60	1.555			

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 14.72 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 25.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 2.558 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 1.555 และผลการทดสอบ t-test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ 27.993 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหา ทั้ง 2 วงจรปฏิบัติการ จากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์

การคิดแก้ปัญหา	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ร้อยละ	ระดับการคิดแก้ปัญหา
วงจรปฏิบัติการ ที่ 1	25	20	12.68	5.18	63.40	ดี
วงจรปฏิบัติการ ที่ 2	25	20	18.68	0.93	93.40	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การคิดแก้ปัญหาทั้ง 2 วงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการที่ 1 มีค่า ($\bar{X}$) = 12.68 วงจรปฏิบัติการที่ 2 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 18.68 วงจรปฏิบัติการที่ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 5.18 วงจรปฏิบัติการที่ 2

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.93 วงจรปฏิบัติการที่ 1 คิดเป็นร้อยละ = 63.40 ระดับการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับ ดี วงจรปฏิบัติการที่ 2 คิดเป็นร้อยละ = 93.40 ระดับการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับดีมาก เมื่อเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหา ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนผลการคิดแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกรูป และมีระดับการแก้ปัญหา อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก แสดงว่า การคิดแก้ปัญหา ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 สูงกว่า วงจรปฏิบัติการที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่ตรงประเด็น สอดคล้องกับแนวคิดของ สาโรช บัวศรี ที่กล่าวไว้ว่า วิธีการสอนแบบอริยสัจสี่เป็นวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติ เป็นการประยุกต์จากกิจหรือข้อปฏิบัติในชั้นต่าง ๆ ของอริยสัจ โดยถือด้านปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ มิได้ประยุกต์โดยตรงจากตัวอริยสัจ นับได้ว่า เป็นการประยุกต์จากส่วนหนึ่งของอริยสัจเท่านั้น จึงได้เสนอชั้นของอริยสัจสี่ กิจของอริยสัจสี่และวิธีการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจได้แก่ ขั้นทุกข์ (ขั้นการกำหนดปัญหา) ขั้นสมุทัย (ขั้นตั้งสมมติฐาน) ขั้นนิโรธ (ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล) และขั้นมรรค (ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 เป็นวิธีการซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ และมีเหตุผล โดยครูผู้สอนควรกระตุ้นให้เกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่าง ๆ นำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ ที่กล่าวไว้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าเป็นแบบทดสอบที่มุ่งทดสอบความรู้ทักษะสมรรถภาพทางสมองด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนว่า หลังจากการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ แล้วผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียนมากน้อยเพียงใด มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในวิชานั้น ๆ เพียงใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตภณ ชื่นกลื่นรูป ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการสอนแบบอริยสัจ 4 โดยใช้กรณีตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

3 หลังเรียนด้วยการสอนแบบอริยสัจ 4 โดยใช้กรณีตัวอย่าง สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนผลการคิดแก้ปัญหา ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 3 รูป และไม่ผ่านตามเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 22 รูป และในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนผลการคิดแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกรูป แสดงว่า การคิดแก้ปัญหา ในวงจรปฏิบัติการ 2 สูงกว่า วงจรปฏิบัติการที่ 1 ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การคิดแก้ปัญหาของนักเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเข้าใจปัญหามีกระบวนการวิเคราะห์กำหนดรายละเอียดของปัญหา หาสาเหตุของปัญหาเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหา แก้ปัญหาตามขั้นตอนดำเนินการได้อย่างมีระเบียบ ไม่สับสน สามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผลเพื่อแสวงหาคำตอบหรือจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไป สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ ที่กล่าวไว้ว่า ความสามารถทางสมองที่จะคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้สภาวะความ ไม่สมดุลเกิดขึ้น โดยพยายามหาทางคลี่คลายขจัดปัดเป่าประเด็นสำคัญเหล่านั้นให้เข้าสู่ภาวะปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพุทธศักดิ์ แวงสูงเนิน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม โดยการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาทักษะในการคิดแก้ปัญหาในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนผลการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 จำนวน 5 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน และในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนผลการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน

สรุปผล

ผลการวิจัย การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) = 0.42 มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นระบุปัญหา หรือทุกข์ 2) ค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือสมุทัย 3) ค้นหาวิธีแก้ปัญหา หรือนิโรธ 4) ขั้นวิเคราะห์และสรุปผล หรือมรรค

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. การคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 วงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนผลการคิดแก้ปัญหา ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 3 รูป และไม่ผ่านตามเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 22 รูป และวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนผลการคิดแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกรูป และระดับการคิดแก้ปัญหา อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 18.68$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $(S.D.) = 0.93$

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมืองสุรินทร์ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานศึกษาควรมีการบูรณาการจัดการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากเป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนรู้ด้านการสอน พระปริยัติธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 จากการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ที่ชัดเจน จึงต้องอาศัยเวลาในการวิเคราะห์ และทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่เรียนค่อนข้างมาก ฉะนั้นผู้สอนต้องอธิบายการร่วมกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจอย่างละเอียดก่อนที่จะเริ่มทำกิจกรรมนั้น ๆ

2.2 จากการวิจัย พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดแก้ปัญหาเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนสูงขึ้น สามารถนำวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ไปบูรณาการสอนกับการรายวิชาอื่น ๆ ได้เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

3.2 ควรมีการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นของนักเรียนที่ควรมีในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 เช่น ทักษะการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กชกร ความเจริญ. (2561). **ปฏิรูปการศึกษาไทย**. สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กันตภณ ชื่นกลั่นรูป. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการสอนแบบบอริยสัจ 4 โดยใช้กรณีตัวอย่าง. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). **การพัฒนาการคิด**. โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิค 프린ต์ติ้ง กรุงเทพ.
- พระพุทศศักดิ์ แวงสูงเนิน. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม โดยการจัดการเรียนรู้แบบบอริยสัจ 4. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2563). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- สาโรช บัวศรี. (2556). **วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจในการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). **กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.